

- Domácí a sexuální násilí v době nouzového stavu 2
- Nejvyšší soud a týrání osoby žijící ve společném obydlí 5
- Systém pomoci obětem domácího násilí 7
- Platforma 8
- Zvláště zranitelná oběť 9
- Skupinová terapie a sexuální násilí 10
- Pomáhat a chránit (ESLP) 11
- Nové video 12

AKTUALITY

Mapujeme využívání mezinárodních nástrojů ochrany obětí

Od února tohoto roku jsme začali s realizací projektu Artemis, ve kterém se zaměřujeme na **evropský ochranný příkaz** (upravený zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, a to na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU).

Spolupracujeme s pěti evropskými organizacemi (Ebit – Itálie, PROGEU – Itálie, Autonomous Women's House Zagreb – Chorvatsko, Mesogeiaiko Institutou Meleton Koinonikou Fylou Idryma – Kypr a Syndesmos Melon Gynaikaeion Somateion Irakleioy Kai Nomoy Irakleioy – Řecko).

Cílem je zvýšit povědomí o možnostech využití evropského ochranného příkazu a zlepšit znalosti a dovednosti v implementaci této směrnice.

Více o projektu si přečtete [zde](#).

Projekt ARTEMIS (878592 - ARTEMIS - JUST-AG-2019/JUST-JACC-AG-2019) je podpořen Evropskou komisí a probíhá od 02/02/2020 do 02/02/2022.

Vydali jsme novou publikaci pro oběti sexuálního násilí

Našim klientkám i dalším obětem sexuálního násilí, případně jejich blízkým, je určena nová brožura s názvem Nejste na to sama. Tato brožura má být nejen poradcem v období bezprostředně po sexuálním útoku, ale také průvodcem na cestě k bezpečnému zpracování tak náročného zážitku, včetně právních informací.

Brožura je rozdělena do čtyř základních částí. První objasňuje podstatu sexuálního násilí, přibližuje mýty, s nimiž se oběti mohou setkat a které mohou vést k nepochopení jejich situace ze strany okolí, a popisuje konkrétní dopady, se kterými se oběti mohou po traumatizujícím zážitku setkat.

Druhá část klientky provede náročným obdobím po činu a obsahuje konkrétní informace, možnosti a doporučení, jak co nejlépe a bezpečně zvládat vlastní pocity a situace.

Ve třetí části se snažíme přiblížit právní možnosti řešení nastalé situace a přinášíme přehled základních práv obětí, přehledný popis průběhu trestního řízení a jeho jednotlivých fází a upozor-

ňujeme možnost získat finanční kompenzaci a další podporu ze strany státu, které obětem náleží, a mechanismy jejich uplatňování.

Vzory podání obsažené ve čtvrté části pak mohou posloužit jako vodítko, jak napsat některá potřebná právní podání. Brožura také obsahuje slovníček pojmů a důležité kontakty na další organizace působící v oblasti pomoci obětem sexuálního násilí.

Brožura je k dispozici volně ke stažení na [našem webu](#), tištěná publikace k dostání v naší kanceláři (kontaktujte nás na administrativa@profem.cz).

Vydání brožury podpořeno Magistrátem města hl.m. Prahy v rámci grantového programu Prevence kriminality pro rok 2019.

Domácí a sexuální násilí v době nouzového stavu

V době nouzového stavu vyvolaného pandemií koronaviru COVID-19, kdy jsou ve veřejném prostoru primárně řešena témata vztahující se ke zdravotnímu stavu obyvatelstva a preventivním ochranným opatřením s cílem zmírnit rizika šíření nákazy, je zásadní věnovat pozornost diverzitě dopadu tohoto stavu na skupiny osob ohrožených specifickými riziky. Právě oběti domácího a sexuálního násilí a jejich děti jsou v současné době jednou ze skupin vystavených vysoké míře ohrožení. I v běžném režimu nejsou jejich potřeby v mnohých případech adekvátně saturovány, avšak zátěž, kterou vyvolává současný stav, je enormní.

Proto jsme ve spolupráci s organizací ROSA – centrum pro ženy, z.s. předložili dne 2.4.2020 Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách při Úřadu vlády ČR návrhy opatření k ochraně obětí domácího a sexuálního násilí, a dne 8.4.2020 jsme k tomuto rozeslali tiskovou zprávu vycházející z níže uvedených informací a zkušeností.

Co přináší nouzový stav pro oběti domácího a sexuálního násilí?

Dopady nouzového stavu na osoby ohrožené domácím násilím jsou zásadní v několika rovinách vyplývajících z nucené izolace, omezení fungování veřejných institucí a zároveň bariér v přístupu k pomoci.

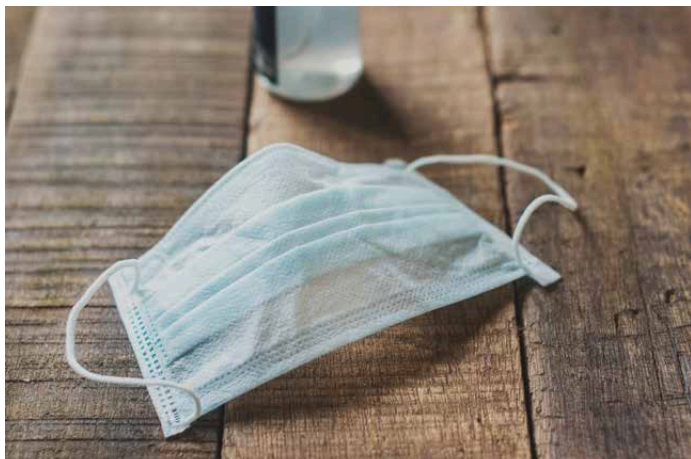
Nucená izolace

Nucená izolace a nedostatek vyžití, stres a frustrace z omezených zdrojů příjmů nebo zásadní změny životního sty-

lu, úzkosti a obavy o své zdraví nebo budoucnost, to vše mohou být **spouštěče násilného chování** a mohou vést ke zvýšení rizika domácího násilí, nebo **zhoršení projevů domácího nebo sexuálního násilí** tam, kde již existuje. Přijatá preventivní opatření, jako například omezení vycházení, pak mohou být násilnou osobou jednoduše využita jako další způsoby **posilování kontroly nad obětí**. Snížení výdělku nebo ztráta práce kvůli opatřením může navíc prohlubovat nebo zapříčinit ekonomickou závislost oběti na násilníkovi. Co se týče sexuálního násilí, veřejnost se často mylně domnívá, že je páčáno zejména neznámou osobou, a tedy díky aktuálnímu omezenému vycházení se takovéto riziko minimalizuje. Ve skutečnosti je ovšem pachatelem sexuálního násilí v 80 % případů člověk, kterého oběť zná – partner, bývalý partner, příbuzný, kamarád, kolega... (Amnesty International). Můžeme tedy předpokládat, že nejen oběti domácího, ale i mnohé z obětí sexuálního násilí, jsou nyní nuceny sdílet domácnost a úzký kontakt s osobou násilnou.

Omezení sociálních kontaktů zároveň komplikuje odhalování domácího a sexuálního násilí. Mnoho žen zůstá-

vá doma ať už za účelem péče o děti nebo práce z domova, omezují své běžné kontakty s kolegy, přáteli či okolím, případně omezují návštěvy lékařů, ať už kvůli obavě z nákazy anebo kvůli nedostupnosti lékařů neboť některé ordinace snižují svůj provoz kvůli nedostatku ochranných lékařských pomůcek. Tato sociální síť, díky které se často daří domácí násilí odhalovat, se tak za preventivních opatření zmenšuje, nebo úplně mizí.

Omezení fungování veřejných institucí

Situaci značně komplikují taktéž omezení či „usměrnění“ činnosti veřejných institucí. Jedno z těchto usměrnění přinesl pokyn policejního prezidia ze dne 23. 3. 2020, který upravuje postup policisty při vykázání osoby, která má nařízenou karanténu (domácí izolaci). Tato úprava explicitně uvádí, že k vykázání by policista měl přistoupit pouze v případech, kde „ohrožení života a zdraví osoby bude **bezprostřední** – na základě vyhodnocení rizika dle metody SARA DN a jednání násilné osoby (výhrůžky učiněné před policistou, brutalita útoku atd.) bude důvodná obava z opakování útoku po odjezdu policie.“¹ Rozdíl oproti běžnému postupu v případech vykázání² spočívá v nutnosti existence bezprostředního ohrožení. Za běžných okolností policisté vyhodnocují, zda lze důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti. Pokud shledají takový předpoklad jako důvodný, jsou oprávněni osobu vykázat. Útok však nemusí hrozit bezprostředně, při vyhodnocení se přihlíží například k předchozím útokům v průběhu vztahu. Nyní však, pokud riziko ohrožení nevyhodnotí policista jako bezprostřední, může situaci řešit domluvou a následným monitoringem, přičemž však součástí této domluvy může být doporučení dočasného režimu užívání společného obydlí, jak uvádí doporučený postup, tento dočasný režim může spočívat v tom, že každý z partnerů obývá jednu míst-

nost. Tento postup, který konzervuje stav a nechává oběti a jejich agresory v jedné domácnosti, je v případě probíhajícího domácího násilí zcela tristní.

Vedle nových doporučených postupů k vykázání jsou značně ovlivněny i další aspekty fungování policie či soudů. Jak uvádí Kateřina Mužíková, spolupracující právnička proFem, „policie a státní zastupitelství sice nadále přijímají trestní oznámení, avšak až na výjimky neprobíhají výslechy (poškozených, svědků, ani pachatelů). Vyjma případů, kdy je pachatel stíhán tzv. vazebně.“ Z toho vyplývá, že velká většina šetření je fakticky pozastavena a odložena na neurčito. Omezený režim fungování je praktikovaný též ze strany soudů, tento způsob fungování přináší opět odklady i ve sporech, v nichž oběti domácího násilí a jejich děti figurují. Zásadní dopady na ně mají odklady rozvodových řízení či rozhodování o úpravě poměrů dětí. „Pro naše klientky jsou stěžejní rozvody a svěření dětí do péče, resp. úprava styku s nimi – a to je vše odročeno, naše klientky i nadále zůstávají manželkami násilných partnerů a musí řešit předávání dětí“, dodává Mužíková. Soudy a policie tedy udržují status quo v případech, kde je jejich intervence mimořádně zapotřebí nejen s ohledem na potřeby obětí domácího násilí, ale zároveň s ohledem na dopady tohoto stavu na děti.

Pro vyšetření a ošetření obětí sexuálního napadení neexistuje žádná závazná metodika a dle České lékařské komory mají gynekologové povinnost poskytnout pouze neodkladnou péči (tedy první pomoc) těm pacientkám, které jsou ohroženy na životě nebo vážně ohroženy na zdraví. Pokud gynekologové shledají, že nemají dostatečnou kapacitu nebo vybavení, nemusí pacientce poskytnout ani takovéto neodkladné ošetření. Aktuálním nouzovým stavem jsou primárně zasažení zdravotníci, nemocnice a pohotovostní příjmy, v souvislosti s tím **existuje reálná hrozba zhoršeného přístupu k ošetření i pro oběti sexuálního násilí.**

Bariéry pro vyhledání pomoci

V neposlední řadě aktuální situace staví řadu bariér v pomoci obětem násilí a řešení jejich situace. Při omezení vycházení může být pro oběť nemožné navštívit pomáhající organizaci a může být obtížné najít pro ni bezpečný způsob, jak se na takovou organizaci obrátit například telefonicky nebo online. Cesty k pomoci a za bezpečím jsou tak pro mnohé oběti domácího násilí, vlivem preventivních opatření proti šíření nákazy, uzavřeny nebo zásadně komplikovány. Oběti jsou tedy nuceny zůstat s násilnými partnery i přes to, že specializované služby, jako intervenční centra a azylové domy, i nadále poskytují své služby.

Jak zajistit adekvátní podporu obětem domácího násilí a jejich dětem?

Nyní je nezbytné věnovat zvýšenou pozornost osobám ohroženým domácím násilím, jakož i jejich dětem, a dopadům současného nouzového stavu právě na ně. Z toho důvodu proFem ve spolupráci s organizací ROSA předložili 2.4.2020 Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách při Úřadu vlády ČR návrhy opatření k ochraně obětí domácího a sexuálního násilí.

1 Postup policisty při vykázání osoby, která má nařízenou karanténu (domácí izolaci) v souvislosti s onemocněním COVID 19 – usměrnění činnosti, Policejní prezidium, 23. 3. 2020.

2 Postup je upřesněn závazným pokynem policejního prezidenta ze dne 23. 12. 2009 a metodickou příručkou č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR o provádění vykázání.

Doporučení Ministerstvu vnitra:

- Důsledně evidovat a provádět záznamy o všech hovorech a výjezdech PČR k případům domácího násilí (dále jen DN).
- Důsledně dodržovat aplikaci SARA DN při vyhodnocování všech případů podezření na DN.
- Při prokázání DN dle SARA DN aplikovat institut vykazání bez rozdílu. Je nepřijatelné jakékoliv další vyhodnocování závažnosti DN návazně na vnější okolnosti – jedná se o ochranu nejen zdraví, ale i života obětí a dětí, svědků DN.
- Ve spolupráci s kraji zajistit a vyčlenit mimo jiné cílové skupiny dostatek lůžkových kapacit pro oběti DN a jejich děti, které nemohou být přijaty do AD, za využití bezpečných prostor (hotely s recepcí, volné byty apod.).
- Ve spolupráci s kraji a městy zajistit kapacity pro umístění vykázaných osob, jsou-li v karanténě, ale i pokud nejsou tak, aby opadly obavy z provádění vykazání ze strany PČR (např. v ubytovnách nebo v rámci jiných, k tomu vyčleněných prostor).
- Zajistit, aby byla striktně dodržována mlčenlivost o utajených azylových domech v případě, že tam zasahuje zdravotník, hasiči, apod.

Doporučení Ministerstvu spravedlnosti:

- Zvážit zvýšení trestů pro pachatele domácího a sexuálního násilí, stejně jako násilí na dětech, po dobu trvání preventivních opatření před šířením nákazy COVID-19 (tedy např. i v době, kdy dojde k uvolnění omezení pohybu obyvatel, ale budou nadále uzavřeny školy a mateřské školy).
- Apelovat na orgány justice, aby po dobu trvání preventivních opatření před šířením nákazy COVID-19 postupovaly uvážlivě při rozhodování o ukládání sankcí v rámci výkonu rozhodnutí o styku nezletilých s druhým rodičem a reflektovaly nestandardní situaci, kdy je třeba zájem na ochraně zdraví nezletilých, ale i ostatních spoluobčanů, kteří přijdou do styku s nezletilými, nadřadit zájmu nad výkonem rodičovských práv.
- Apelovat na orgány justice, aby zvažovaly specifickou situaci dětí, které se nachází z důvodu domácího násilí

v azylových domech s režimem utajeného pobytu a v zájmu prevence šíření onemocnění COVID-19 v pobytovém zařízení umožňovali distanční formu kontaktu (skype, telefon, apod.).

Doporučení Ministerstvu práce a sociálních věcí:

- Prostřednictvím metodického doporučení k vedení orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) zajistit povinnost kontaktovat telefonicky oběti DN v rodinách, kde jsou děti vedeny jako ohrožené a 1x týdně provést rozhovor s obětí (osobou ohroženou) za použití uzavřených otázek (př. Jste v bezpečí? Došlo v poslední době k nějaké formě násilí? Jsou ohroženy děti? Potřebujete nějakou pomoc? Máte možnost telefonovat/kontaktovat PČR v případě ohrožení? apod.) Cílem je bezpečně zjistit stav v rodině, kde dochází k DN, v návaznosti na omezenou možnost oběti si přivolat pomoc. Toto opatření se uplatňuje v různých zemích jako prevence DN.
- Apelovat na orgány OSPOD, aby zvažovaly specifickou situaci dětí ohrožených DN a v zájmu prevence šíření onemocnění COVID-19 doporučovaly distanční formu kontaktu s druhým rodičem (skype, telefon, messenger, WhatsApp apod.).
- Zajistit zásobování pro specializované azylové domy, pokud se ocitnou v karanténě.
- Zajistit adekvátní finanční podporu pro specializované služby po skončení karanténních opatření s ohledem na předpokládaný nárůst klientek, které se teď nemohou na služby obrátit.

Doporučení Ministerstvu zdravotnictví:

- Zajistit prioritní testování obětí DN a jejich dětí na COVID-19, pokud chtějí odejít do azylového domu a azylový dům požaduje testování, aby bylo možné ženy a děti přijmout.
- Zajistit, aby byly oběti DN a sexuálního násilí, ošetřeny v jakémkoliv zdravotnickém zařízení.
- Zajistit distribuci dostatečného množství ochranných pomůcek pro ambulantní i pobytové provozy pro oběti DN prostřednictvím krajů.
- Zajistit, aby byla striktně dodržována mlčenlivost o utajených azylových domech v případě, že tam zasahuje zdravotník, hasiči, apod.

Doporučení Úřadu vlády:

- Mediálně informovat o výše uvedených opatřeních.
- Mediálně informovat o tom, že pro oběti jsou v provozu specializované poradny, přestože v současné situaci přecházejí na online a distanční formy pomoci (telefon, e-mailová poradna, chat, Bright Sky a další).
- Podporovat jednotlivá ministerstva při realizaci jednotlivých doporučení prostřednictvím spolupráce s Výborem pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách.

Nejvyšší soud ke skutkové podstatě týrání osoby žijící ve společném obydlí – stručně a jasně

Všichni, kteří pracujeme s oběťmi domácího násilí, moc dobře víme, že případů řešených soudy je doslova jako šafránu. Proto vždy s napětím očekáváme každé „zajímavé“ rozhodnutí, ale i rozhodnutí, které by opět o trochu více ozřejmilo pojem „týrání“, na kterém skutková podstata tohoto trestného činu, mimo jiné, stojí. V této souvislosti si proto dovolujeme upřít vaši pozornost k rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 5. 2018, č. j. 8 Tdo 469/2018 – I. – 31.

Oprostíme-li se od poměrně bizarní situace spočívající v tom, že obecné soudy nekompromisně odsoudily obviněného k výkonu trestu odnětí svobody pro spáchání zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku za stejný skutek, který následně Nejvyšší soud označil sice za jednání patrně trestné, ale neaplnující znaky této skutkové podstaty, je pro nás zajímavým především odstavec 19 předmětného rozhodnutí, který jasně a přehledně shrnuje základní judikaturní závěry ohledně výkladu pojmu týrání a vůbec naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu podle § 199 tr. zákoníku.

Nejvyšší soud konstatoval tyto zásadní závěry doplněné též o odkazy k jednotlivým soudním rozhodnutím:

- Podle stávající praxe soudů je znak „týrání“ vykládán v tom smyslu, že se jím rozumí takové zlé nakládání s osobou blízkou žijící s pachatelem ve společném obydlí, které se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti, necitelnosti a bezohlednosti a též určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR uveřejněné pod č. 20/1984 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 20/2006 Sb. rozh. tr., zprávu Nejvyššího soudu ČSSR uveřejněnou pod č. 11/1984 Sb. rozh. tr.).
- Trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání. Nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné nebo delší dobu trvající [vyjma § 198 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku], nicméně se předpokládá, že se vyznačuje určitou trvalostí, nemůže se proto jednat o jednorázový nebo výjimečný excés nebo agresí (k tomu viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1561/2016, ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. 6 Tdo 1659/2016, dále srov. zprávu Nejvyššího soudu ČSSR uveřejněnou pod č. 11/1984 Sb. rozh. tr. či rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR uveřejněné pod č. 20/1984 Sb. rozh. tr.).
- Není nutné, aby u týrané osoby vznikly nějaké následky na zdraví v podobě zranění či jiné obdobné újmy. Souvisí to s tím, že týrání nemusí mít nutně jen povahu fyzického násilí, ale může spočívat i v působení psychických útrap.
- Týrání představuje vyvolání a udržování stavu vnímaného poškozenou osobou jako v zásadě setrvalý stav negativ-

ních pocitů, vnitřní nepohody a obav, byť tento stav může být vyvolán dílčími konkrétními jednáními obviněného (pachatele) udržujícími či prodlužujícími tento setrvalý stav, a to až do okamžiku jeho ukončení.

- I když se pachatel vůči poškozené dopouští neadekvátních ataků, hrubých urážek, schválností, občas i za použití menší intenzity násilí, nejde o trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí ve smyslu § 199 odst. 1 tr. zákoníku, pokud nedosáhne vyššího stupně bezcitnosti a hrubosti (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2013, sp. zn. 4 Tdo 1448/2012).
- Rozdělení rolí „oběť“ – „agresor“ se prakticky nemění. Právě nerovný vztah mezi pachatelem a obětí je jedním z typických znaků domácího násilí. O domácí násilí se naopak nejedná, jde-li mezi partnery o (třeba i dramatický) spor, jednorázový incident nebo vzájemné partnerské potyčky (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 8 Tdo 1058/2007, ze dne 17. 1. 2013, sp. zn. 4 Tdo 1448/2012).
- Co se týče znaku „po delší dobu“ jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, vzhledem k tomu, že již vlastní týrání je zlé nakládání, které se vyznačuje určitým trváním, musí se při páchání takového činu po delší dobu jednat o dobu trvání řádově v měsících. V souvislosti s tím je třeba zdůraznit, že čím méně intenzivní bude týrání, tím delší dobu bude muset takové zlé nakládání trvat, a naopak (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 1745.). Určující je tedy nejen celková doba týrání, ale přihlédnout je třeba též ke konkrétnímu způsobu provedení činu, intenzitě týrání, jeho četnosti apod. (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 58/2008 Sb. rozh. tr.).

Jakkoli se nemusíme se závěry Nejvyššího soudu ve všech ohledech ztotožnit, já osobně považuji za více než diskutabilní názor pod písmenem e) výše, představuje rozhodnutí Nejvyššího soudu shrnutí zásadních judikátů v problematice domácího násilí a může být pro nás určitým návodem a měřítkem pro alespoň předběžné posouzení „šancí“ našich klientů a klientek v případných trestních řízeních.

Veronika Ježková

Význam systému pomoci obětem domácího násilí na kazuistickém příkladu klientky proFem

Prožitek domácího násilí není izolovanou událostí v životě ženy, ale často dlouhodobou situací, která ovlivňuje identitu oběti, její sebepojetí a sebevědomí, její vztahy a očekávání, které má od okolí i od sebe samé a zásadně negativně a dlouhodobě dopadá na děti, které jsou domácímu násilí vystaveny.

Odhalení domácího násilí, stejně jako vhodná nabídka pomoci jsou přitom často zásadními předpoklady pro ukončení násilí a umožnění oběti navrátit se do běžného života, života v bezpečí. Následující kazuistika jedné z klientek proFem ovšem ukazuje, jak často právě ti odborníci, kteří mají disponovat kompetencemi k odhalení násilí a jeho řešení, v tomto ohledu selhávají. Zároveň kazuistika poukazuje na důležitost systémové pomoci obětem domácího násilí – nejen prostřednictvím sociální práce nebo právního zastupování, ale také prostřednictvím pomoci blízkého okolí (širší rodina) či zmíněných odborníků (policie, psychiatrie, OSPOD).

Klientka byla se svým partnerem od roku 2017 a po krátké známosti otěhotněla. Již během doby, kdy byla klientka těhotná a poté, co se jim narodila dcera, chtěla klientka od partnera odejít. Partner pravidelně užíval pervitin a kouřil marihuanu a choval se ke klientce vulgárně a násilně. Fyzické i slovní ataky se ovšem střídaly s omluvami a přemlouváním, aby spolu zůstali jako rodina. **Násilné osoby bývají zpravidla velmi schopnými manipulátory a daří se jim svou oběť přesvědčit pomocí argumentů, které jsou nejúčinnější.** V tomto případě to byl argument, aby klientka neodcházela kvůli dítěti. Ve většině případů navíc nebývají násilné osoby násilnými neustále, a i proto je pro oběti těžké odejít. Násilné ataky střídají prosby o odpuštění, sliby, že už se nic takového opakovat nebude nebo výmluvy na stres nebo okolí. Oběť si tak nadále uchovává obraz násilníka jako dobrého partnera, kterému „občas ujedou nervy“, nebo skvělého táty, který je „tak trochu cholerik“.

Když klientka podruhé otěhotněla, četnost násilných incidentů se stupňovala. Partner i nadále užíval pervitin a jeho násilné chování gradovalo – byl agresivní, vzteklý, klientce prakticky kvůli všemu nadával, urážel ji, ponižoval a pravidelně ji fyzicky napadal. Když se klientka k těmto situacím vracela během konzultací, popisovala, že ji partner bil pěstmi, ačkoliv to on vždy popisoval jako facky. Své chování odůvodňoval tím, že si to klientka zaslouží a že díky tomu začne myslet normálně. **To je další typické chování násilných osob, které nepřijímají za své chování zodpovědnost, naopak svalují vinu na oběť, případně na okolí.** Pro oběť samotnou je toto období vzrůstajícího napětí a násilí velmi náročné. Oběť má často pocit, že pokud udělá příští věc správně a vyhoví tak partnerovi, podaří se jí udržet klid. Zároveň dochází

k masivnímu snížení její sebedůvěry a vnímání sebehodnoty, a to díky neustálému ponižování, obviňování a zesměšňování, kterému ji partner vystavuje. Oběť se snaží tuto situaci racionálně vysvětlit a pochopit, proto často přejímá pohled partnera a opravdu začíná věřit, že je s ní „něco špatně“ a že za to může opravdu ona. **Zde je důležité zmínit další aspekt vztahového násilí, kterým je nerovnost moci – ať oběť udělá cokoli, vyhoví partnerovi a snaží se sebevíc, násilná osoba je tím, kdo drží pomyslné otěže a místo toužené úlevy tak často přichází nová záminka pro další psychickou nebo fyzickou ataku.**

Klientka se situaci snažila řešit jak se svou psychiatrickou, tak s párovou terapeutkou, za kterou s partnerem docházeli. Obě odbornice doporučily klientce, aby se s partnerem rozešli. Ten ovšem o tomto kroku nechtěl ani slyšet. Jednou se také klientce podařilo utéct k přátelům, kteří ji dovezli do psychiatrické léčebny, kde byla klientka hospitalizovaná. Po návratu z hospitalizace se klientka vrátila k partnerovi a dětem, ale situace se neuklidnila. Domníváme se, že zmíněné odbornice, jak psychiatrická, tak párová terapeutka, stejně jako lékaři v psychiatrické nemocnici, měli spíše, než pouhé doporučení vztah ukončit, situaci jasně pojmenovat jako domácí násilí a doporučit klientce obrátit se na některou z pomáhajících organizací. Pro ženy dlouhodobě žijící v násilném vztahu bývá obzvláště těžké situaci nahlédnout a vidět všechny negativní dopady, které pokračující násilí může mít nejen na ně, ale také na děti, které jsou násilí svědky. **Vnímáme proto jako velmi důležité, aby odborníci, ale i blízké okolí,**

kteře se dozví o probíhající násilí, odkázali oběť na specializované neziskové organizace, kde proškolení odborníci pomohou klientce situaci objasnit, hledat řešení a především jí dají jasně najevo, že násilí ve vztahu není její vina.

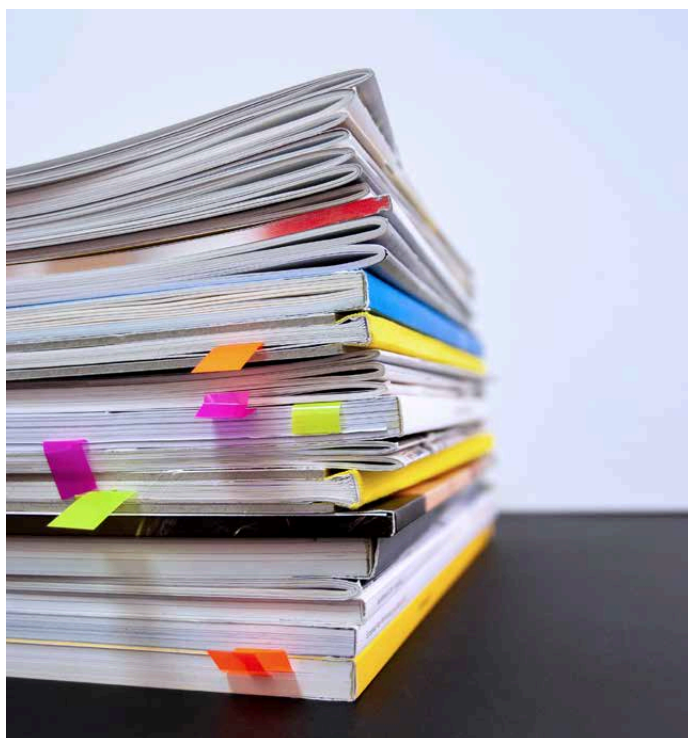
Ponižování, nadávání a fyzické útoky ovšem ve vztahu klientky pokračovaly několik dalších měsíců. Klientka opakovaně volala policii, se kterou vždy po příjezdu hovořil partner, který policii sdělil, že klientka je psychicky nemocná a nekontroluje své chování. Policie vždy odjela a situaci dostatečně neprověřila. Po jednom příjezdu příslušníci PČR klientce sdělili, že situaci nejsou schopni řešit do doby, než klientka navštíví lékaře a nedonese jim lékařskou zprávu. Také zde se domníváme, že policie nejednala adekvátně situaci, kterou přinejmenším měla důkladně prozkoumat a nespokojit se s vysvětlením partnera, obzvláště pokud klientka policii volala opakovaně.

Vhodným preventivním opatřením proti prohlubování domácího násilí, který aktuální legislativa policii nabízí, je pak institut vykázání. Ten umožňuje policii vykázat násilnou osobu na 10 dní ze společného obydlí. Dává tak nejen jasný signál násilné osobě, že toto chování a jednání není přijatelné, ale také poskytuje oběti prostor se z útoku zotavit a promyslet si v klidu další kroky, které chce v situaci učinit.

Pomoc pro tuto klientku přišla až v podobě podpory babičkou, se kterou klientka vyhledala odbornou pomoc a podařilo se jí od násilného partnera odejít. Poté, co násilný vztah opustila, vyhledala klientka v doprovodu babičky naši poradnu.

Během první konzultace mapovala sociální pracovnice situaci a akutní potřeby klientky a jejích dětí, společně se pak domluvily na jednotlivých krocích, které bylo nutné podniknout. Klientce bylo doporučeno kontaktovat OSPOD, poté klientka za podpory sociální pracovnice hledala bezpečné bydlení pro sebe a své děti. Sociální pracovnice v průběhu konzultací poskytovala klientce jak psychickou podporu, tak doprovody na úřady a organizace tam, kde to bylo třeba.

Jednou z dalších zakázek, se kterými klientka za sociální pracovnicí přišla, byla prosba o zastupování u soudního jednání, jehož předmětem byla úprava poměrů k nezletilým dětem. Násilný partner navrhl soudu svěření dětí do své výlučné péče. S ohledem na závažnost této situace, stejně jako na špatnou finanční situaci, byly klientce poskytnuty nejen právní konzultace, kde s právníčkou sepsaly Návrh na úpravu práv a povinností k nezletilým dětem, ale také spolupráce s advokátem, který klientku zastupoval během soudního jednání. I nadále zůstávala klientka v kontaktu se sociální pracovnicí, která jí během tohoto náročného období byla oporou a poskytovala jí prostor pro sdílení svých pocitů. Soudní jednání bývají pro oběti domácího násilí zdrojem značných obav a stresu. Klientky se často ocitají u soudu poprvé, a jakkoliv jsou zde v roli oběti a ze zákona jim náleží práva a případně i ochrana (tam, kde jsou shledány jako zvláště zranitelné oběti), nevědí, co od takové situace čekat nebo jak se chovat. U soudu se také potkávají s násilným (bývalým)

partnerem, což je samo o sobě stresující. Necítí se v jejich blízkosti bezpečně, a násilný partner navíc často vyhrožuje a zastražuje tím, že péči o děti „vyhraje“, což odráží klientčiny nejhorší obavy. Násilník se u soudu často chová tak, aby oběti co nejvíce ublížil a znejistil ji. Je proto dobré, když k sobě mají klientky u soudu někoho, s kým mohou po celou dobu udržovat oční kontakt, kdo s nimi dlouhodobě pracuje a v koho mají důvěru. Vnímáme jako klíčové pomoci klientce se na jednání připravit, být jí během soudního jednání oporou, a po jednání samotném reflektovat její emoce a prožitky. **Svou nezástupnou roli tak během jednání mají jak právní zástupce nebo zástupkyně klientky, kteří zvyšují šanci na spravedlivé rozhodnutí ve věci péči o děti, tak i sociální pracovnice nebo pracovník, jakožto psychická podpora.**

V neposlední řadě je nutné nezapomínat i na děti, které bývají svědky domácího násilí. V případě této konkrétní klientky pak byly děti nejen svědky, ale i přímými oběťmi násilí. Děti, které vyrůstají v atmosféře domácího násilí, se mnohdy s tímto traumatickým zážitkem vyrovnávají po celý svůj život. Je proto důležité na děti jako na oběti násilí pohlížet a poskytnout jim odbornou pomoc, vyslyšet jejich potřeby i dlouhodobě monitorovat jejich prospívání. **V tomto ohledu je zásadní efektivní a vhodná spolupráce s OSPOD, stejně jako s širším okolím dítěte, jako například s lékaři a učiteli, kteří mohou dostatečně brzy zachytit negativní dopady násilí na život dětí a přispět k řešení dané situace.**

Ačkoliv je situace každé klientky, která se na nás obrátí, specifická a individuální a jejich potřeby se liší, základní potřeba bezpečí pro sebe a své děti vyjadřuje každá z našich klientek. Výrazným aspektem, který bezpečí obětí domácího násilí zvyšuje, je včasné odhalení a řešení této situace, ke kterému je však často potřeba pomoci okolí či odborníků.

*Barbora Eichlerová
Eva Michálková*

Platforma poskytovatelů pomoci obětem trestných činů: jsme aktivní

V roce 2019 se na půdě Ministerstva spravedlnosti dvakrát sešla námi svolaná platforma, prozatím neformální uskupení organizací poskytujících právní pomoc obětem trestné činnosti (dále Platforma).

Cílem fungování tohoto uskupení je vzájemná podpora a výměna zkušeností mezi zapojenými organizacemi, stejně jako společné pojmenování potřeb a jejich artikulace ve vztahu k relevantním institucím. Činnost Platformy má tedy potenciál zvýšit kvalitu poskytované právní pomoci obětem trestné činnosti a ve svém důsledku tak zlepšit situaci samotných obětí TČ.

Setkání se zúčastnili zástupci organizací sdružených v Platformě (**Persefona, Prosapia, Acorus, Rozkoš bez rizika, In Iustitia, Dětské krizové centrum, La Strada, Centrum Locika, Azylový dům pro ženy a matky s dětmi, o. p. s., Vzájemné soužití, Cesta integrace, Pro Dialog, Centrum J. J. Pestalozziho, Luma Mladá Boleslav a Probační a mediální služba**) i dalších, na tomto poli působících, organizací (**Bílý kruh bezpečí, Respondeo, Spondeo, Spirála, Vzdělávací a komunitní centrum Integra Vsetín, DROM, THEIA – krizové centrum, Mezinárodní vězeňské společenství i Vězeňská služba ČR**).

Na těchto setkáních jsme se věnovali aktuálním problémům vyskytujícím se při poskytování pomoci obětem trestné činnosti, poskytování peněžité pomoci obětem, potřebě novelizace zákona o obětech trestných činů (ZOTČ), a to i v souvislosti s nedostatečnou implementací Směrnice EP a Rady 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu. Dále jsme se zabývali výzkumem Institutu pro kriminologii a sociální prevenci na téma míry viktimizace obyvatel ČR, výsledky výzkumu jsou dostupné zde: <http://www.ok.cz/iksp/docs/449.pdf>.

Identifikovali jsme témata, na která je třeba zaměřit naši pozornost, a to jak na úrovni individuální pomoci obětem v rámci naší každodenní činnosti, tak na úrovni legislativní. Jedná se o:

- posílení práv zvláště zranitelných obětí, zejména dětí
- zvýšení srozumitelnosti informovaného souhlasu obětí
- identifikaci, upřesnění role zmocněnce a jeho postavení v trestním řízení
- zvýšení možností „obhajoby“ práv obětí (např. zavedení přezkumu nepřiznání postavení zvláště zranitelné oběti; pravidlo ustanovení zmocněnce bezplatně pro trestní řízení dětským obětem; zrušení podmínky vzniku újmy sekundárním obětem –

- konkrétním osobám blízkým oběti; povinnost výslechu zvláště zranitelných obětí ve speciálních výslechových místnostech; rozšíření prostor, v nichž je oběti umožněno nesetkat se s pachatelem)
- pomoc a podporu pomáhajícím organizacím.

Většina zúčastněných se shodla na potřebě novelizace trestněprávních předpisů včetně ZOTČ, proto jsme jménem Platformy zaslali Ministerstvu spravedlnosti naše návrhy legislativních změn a také připomínky k novelizaci trestních zákonů navrhované právě ministerstvem, která nyní prochází legislativním procesem.

Ministerstvo spravedlnosti v roce 2019 podpořilo aktivity Platformy; poskytlo prostory pro její setkání, kterých se též zástupci ministerstva účastnili, přičemž obdobná podpora je přislíbena též v roce 2020.

V roce 2020 došlo ke snížení alokace prostředků určených pro poskytovatele právní pomoci obětem trestných činů v rámci programu Ministerstva spravedlnosti cílího právě na *Rozvoj služeb pro oběti trestné činnosti poskytovaných na základě zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů*, (mezi lety 2018 a 2020 poklesla alokace o jednu třetinu). I v důsledku tohoto snížení jsou kapacity členských organizací Platformy napjaté. I přes to doufáme, že budou mít prostor se účastnit tohoto slibně se rozvíjejícího uskupení i v roce 2020. V proFem aktivně hledáme další finanční zdroje, které by bylo možné využít na rozvoj aktivit Platformy tak, abychom saturovaly deklarované potřeby členů v podobě intenzifikace setkávání a zajištění odborného vzdělávání, které aktuálně z uvedeného programu podpořeny nejsou.

Na závěr bychom rádi poděkovali všem zapojeným organizacím za jejich aktivitu a Ministerstvu spravedlnosti za poskytování podpory pro setkání Platformy.

Simona Šimíčková, Iva Peterková

Mnoho našich klientek se stane oběťmi stalkingu navazujícího na předchozí domácí násilí. Uvedená kazuistika je často se opakujícím scénářem v našich poradnách.

... Obviněný i přes vydané předběžné opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí opakovaně poškozenou kontaktoval, a to nejen prostřednictvím telekomunikačního zařízení, ale i osobně. Poškozená opakovaně obviněného potkávala před domem, při cestě do zaměstnání či do školy s nezletilým synem, kde na ni v úkrytu čekal, hovořil na ni, snažil se ji fyzicky zadržet. Uvedené jednání obviněného v poškozené vzbuzovalo důvodnou obavu o svůj život, ale i o život jejich dětí. Vzhledem k tomu, že obviněný byl během společného soužití vůči poškozené před zraky nezletilých dětí agresivní, poškozená neměla pochyby o tom, že by své vyhrožování fyzickým napadením naplnil.

Poškozená byla dlouhodobě v psychické nepohodě, jelikož neustále čelila ovlivňování ze strany obviněného. Bez doprovodu rodinných příslušníků již není schopna se vzdálit z domu, jelikož se obává střetnutí s obviněným.

Obviněný je trestně stíhán pro spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování, nebezpečného pronásledování a trestný čin maření výkonu rozhodnutí a vykázání.

U poškozené je zvýšené nebezpečí, že se její psychický stav v důsledku projednávání celé věci může výrazně zhoršit ..."

Poškozená je v takovém případě obětí trestného činu, který zahrnoval pohrůžku násilím a s ohledem na její vztah k obviněnému (manželé, případně partneři) je v jejím případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy.

Poškozená je tedy zvlášť zranitelnou obětí ve smyslu zákona o obětech trestných činů (§ 2, odst. 4, písm. d).

Jedna ze základních zásad zákona o obětech trestných činů praví, že v případě pochybností o tom, zda je oběť zvlášť zranitelnou, je třeba ji za zvlášť zranitelnou považovat (§ 3, odst. 1).

Zvlášť zranitelná oběť má dle ust. § 51a odst. 2 trestního řádu nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně.

V poslední době se však setkáváme se zamítavým přístupem soudů, který obětem v uplatnění tohoto nároku brání. **Soudy jako podmínku přiznání postavení zvlášť zranitelné oběti a nároku na bezplatnou právní pomoc zmocněnce v trestním řízení kladou prokázání rizika vzniku sekundární viktimizace.** Takový postup je dle našeho názoru **v přímém rozporu s výše uvedenou zásadou, dle níž se zvláštní zranitelnost oběti v případě pochybností presumuje.**

Uvedený postup soudu obětem značně ztěžuje již tak náročné trestní řízení, kdy nemají jistotu, zda si mohou zmocněnce zvolit/bude jim přidělen, a zda budou povinny jeho služby uhradit. To nezřídka vede k situaci, kdy **oběť první úkony v trestním řízení (zejména několikahodinová podání vysvětlení či výslechy) absolvuje sama bez právní podpory.**

Další úskalí tohoto postupu tkví v **omezených či neexistujících možnostech, jak riziko vzniku sekundární viktimizace prokázat.** Pokud oběť již neabsolvovala vyšetření soudním znalcem, případně dlouhodobější psychoterapii, v podstatě nemá jak toto riziko soudy prokázat. Taková situace je však ve fázi, kdy oběť podá trestní oznámení a návrh na přiznání nároku na bezplatnou právní pomoc, výjimkou.

Proto apelujeme na soudce, aby postupovali v souladu s uvedenými zákony a nárok na bezplatnou právní pomoc zmocněnce zvlášť zranitelným obětem přiznávali. Zastoupení kvalifikovaným zmocněncem v mnoha případech usnadní trestní řízení jak oběti, tak orgánům činným v trestním řízení.

Simona Šimíčková

Co může přinést skupinová psychoterapie, pokud máte zkušenost se sexuálním násilím

10

Nejdůležitějším faktorem, který přispívá k integraci traumatické zkušenosti se sexuálním násilím, je včasnost a dostupnost odborné pomoci pro oběti. Ať se jedná o individuální nebo skupinovou práci, je důležité, aby ten, kdo pomoc poskytuje, uměl pracovat s traumatem v kontextu sexuálního násilí, jehož dopady a projevy jsou specifické.

Skupinová práce velmi dobře reflektuje potřeby jednotlivých členů skupiny a může být realizována několika formami. Svěpomocné skupiny jsou tvořeny samotnými účastníky skupiny a jsou založené na sdílení podobné zkušenosti, vzájemné pomoci a naslouchání. Podpůrné skupiny jsou specifickým druhem svěpomocných skupin, které jsou však facilitovány odborníkem a jednotlivé účastníky nutně nemusí spojoovat podobný typ problému. Skupinová psychoterapie se od svěpomocných či podpůrných skupin liší především přítomností odborného pracovníka či pracovníků, kteří skupinu vedou.

Kombinace individuální a skupinové terapie je považována za nejúčinnější prostředek ke zvládnutí negativních dopadů sexuálního násilí, pro léčbu traumatu je většinou nezbytná psychoterapeutická forma práce i v rámci skupiny.

Skupina přináší podporu a vědomí toho, že jednotliví účastníci nejsou sami, komu se něco takového přihodilo, že pocity, které cítí a vše, co prožívají je vzhledem k situaci normální, i ostatní mohou zažívat pocity viny, studu, strachu, izolace atp. Členové skupiny jsou většinou v různé fázi vyrovnávání se se sexuálním násilím, kterého se na nich někdo dopustil či dopouštěl, a pro ostatní může být inspirativní, jak se jiní vyrovnali s tím, čemu musí všichni čelit.

Skupina je nejen prostorem pro sdílení, ale také pro pozorování a poznávání různých dopadů sexuálního násilí na ostatní. Zároveň je pro jednotlivce odrazem toho, že pro-

ces uzdravení je u každého různý a zotavení z traumatického prožitku je možné. Od skupinové psychoterapie je možné očekávat zvýšení asertivity, sebevědomí a zlepšení mezilidských vztahů, je dobrou prevencí proti izolovanosti a uzavírání se do sebe. Cílem skupinových setkání je pomoci jednotlivým účastníkům získat opět kontrolu nad vlastním životem,

vybudovat účinné strategie pro vyrovnávání se s následky traumatu a postupná integrace traumatického prožitku tak, aby se mohli vrátit ke svému běžnému životu.

ProFem v současné době provozuje **psychoterapeutickou skupinu pro ženy**, které mají zkušenost se sexuálním násilím v dětství. Skupina je vedena dvěma psychoterapeutkami, které absolvovaly odborný psychoterapeutický výcvik zaměřený na práci s traumatem a mají zkušenost s problematikou sexuálního násilí. Jedná se o **uzavřenou skupinu**, tedy se stabilním počtem účastnic, které čeká celkem **deset tematicky zaměřených setkání**. Prozatím se uskutečnilo úvodní setkání, kde byla stanovena pravidla pro bezpečné působení ve skupině a první setkání na téma bezpečí.

Na přelomu dubna a května bude zahájena **skupina pro ženy, které se staly obětí sexuálního násilí v dospělosti**, která poběží ve stejném režimu jako současná skupina a následně bude zahájena rovněž **skupina pro blízké**, která bude koncipována jako **otevřená skupina**, tudíž do ní bude možné kdykoliv přistoupit a po naplnění vlastních potřeb vystoupit. Zahájení skupiny pro blízké považujeme za důležitý krok, který by měl následovat po péči o samotné přímé oběti sexuálního násilí, protože jejich blízcí často mohou zažívat podobné pocity, ve kterých je těžké se zorientovat. V rámci skupiny získají potřebné informace a podporu, aby mohli svým blízkým vhodně pomoci, na situaci adekvátně reagovat a sami se s ní postupně vyrovnat.

Pro bližší informace o jednotlivých skupinách se obraťte na poradna@profem.cz.

V červenci 2019 byl vydán důležitý rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) týkající se problematiky domácího násilí. Konkrétně jde o případ Volodina proti Rusku, v němž ruská občanka napadla Ruskou federaci pro porušení svých práv chráněných Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.

Stížnost paní Volodiny (dnes již vystupující pod jiným jménem, které soud prozíravě z bezpečnostních důvodů utajil) se zaměřovala na neposkytnutí dostatečné ochrany ze strany státu. Konkrétně mířila na porušení článků 3 a 14 Evropské úmluvy o lidských právech, které jsou uvedeny níže.

Co přesně se stalo?

Paní Volodina se narodila roku 1985 v ruském Ulyanovsku a je ruskou občankou. V roce 2014 začala vztah s panem S. O rok poté se od něj odstěhovala, a to odstartovalo jeho násilné chování. Dokonce jí i vyhrožoval zabitím, v případě, že se k němu nenastěhuje zpátky.

Během let 2016 až 2018 paní Volodina sedmkrát kontaktovala policii kvůli závažnému ublížení na zdraví ze strany pana S. nebo kvůli jeho výhrůžkám. Pokaždé navštívila nemocnici, kde byly na jejím těle vždy zaznamenány modřiny a odřeniny. Paní V. byla panem S. napadena (v době těhotenství, což vedlo k potratu plodu), unesena, a také jí byly odcizeny doklady a dva mobilní telefony. Mezi jeden z dalších incidentů patřilo poškození brzd u jejího automobilu. Pan S. se také dopouštěl stalkingu – poté, co se od něj paní Volodina odstěhovala, ji našel podle životopisu zveřejněného na webu s pracovními příležitostmi a pokusil se ji unést. V následujícím roce a půl ji mnohokrát stalkoval a do její kabelky umístil GPS tracker. Ten však byl paní V. nalezen a odstraněn. Podobných útoků na její osobní svobodu se odehrálo více.

Policii byly všechny tyto (a další odehrané) incidenty nahlášený. Přesto však nebylo proti panu S. nikdy zahájeno trestní stíhání.

Kde udělala policie chybu?

Pan S. byl vyslýchán v rámci několika přípravných řízení. Ta však byla ve většině případů zastavena. Policisté nezahájili trestní stíhání, jelikož shledali, že se neodehrál žádný soudně stíhatelný delikt.

Stíhání bylo zahájeno jen jednou – když S. sdílel intimní fotky p. Volodiny bez jejího vědomí na svých sociálních sítích. Ani v tomto případě však policie ve stíhání nepokračovala. Místní policie poté případ uzavřela s tím, že není potřeba zásahu státní moci.

Byť hovoříme o případu z Ruska, kde je vnitrostátní legislativa týkající se domácího násilí nedostatečná, ani v České republice není obdobný přístup orgánů činných v trestním

řízení výjimkou. V proFem se s jejich nedostatečnou reakcí setkáváme často. Je proto potřeba, aby byli zaměstnanci policie, státní zástupci a soudci detailně proškoleni v problematice domácího násilí a přístupu k obětem.

Práva, která jsou zajištěna Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod

V tomto případě se jedná o porušení článků 3 a 14 Úmluvy. Těmi se strany zavazují k následujícímu:

Článek 3: Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

Článek 14: Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.

Ve stručnosti: článek 3 formuluje zákaz mučení a jiného nehumánního zacházení a článek 14 formuluje zásadu zákazu diskriminace.

ESLP odkázal na univerzální standardy v oblasti domácího násilí, které mají základ mimo jiné v Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW). Shodně s Výborem CEDAW, který dohlíží na dodržování této úmluvy, **považuje násilí na ženách včetně domácího násilí za formu diskriminace žen.** Tato zásada vyplývající ze všeobecných komentářů Výboru CEDAW č. 19 z roku 1992 a č. 35 z roku 2017 se stala součástí mezinárodního práva. V oblasti násilí, u kterého bylo prokázáno, že zasahuje neúměrně více ženy, je na státech, aby prokázaly, jaká nápravná opatření přijaly za účelem nápravy znevýhodnění.

ESLP dále konstatoval, že **domácí násilí zasahuje zejména ženy a že způsob zacházení se ženami, které se rozhodly domácí násilí policii oznámit, stejně jako pasivita justice při poskytování pomoci, vytváří klima příhodné pro domácí násilí.**

Můžeme tedy prohlásit, že **státy** vázané zmíněnými úmluvami, mezi něž patří i Česká republika, **jsou povinny zajistit ženám rovné zacházení a důstojný život ve společnosti.**

Mezi to samozřejmě patří **jak vytvoření institutů v legislativě**, které pomohou v boji s domácím násilím a usnadní ženám tuto situaci, **tak i jejich faktické naplňování orgány veřejné moci.**

Dopad

Soud rozhodl ve prospěch paní Volodiny. Ta tedy případ vyhrála a Ruská federace jí je povinna zaplatit náhradu nemajetkové újmy a vynaložených nákladů.

V rozsudku bylo jasně vyjádřeno, že Ruská federace neposkytla obětem domácího násilí potřebnou ochranu a prostředky k obraně. Také nezavedla žádný efektivní systém potřebný k perzekuci všech forem domácího násilí.

V proFemu tento judikát vnímáme pozitivně. Je třeba, aby státy, které obětem nedokážou zajistit důstojný život, byly na tento problém upozorňovány a aby jej byly nuceny řešit. Často se setkáváme s klientkami, kterým orgány veřejné moci neposkytly dostatečnou, nebo dokonce žádnou pomoc.

Magda Lemfeldová
Simona Šimíčková

Ve spolupráci se studiem Eallin jsme vytvořili video upozorňující na různost projevů traumatu u obětí sexuálního násilí.

At už je to mlčení, křik, smích nebo i nadávky, jedná se o normální reakce na nenormální situaci, kterou sexuální násilí je. **Klíčovým předpokladem pro návrat obětí sexuálního násilí do běžného života jsou právě vhodné reakce okolí na jejich individuální projevy a citlivá komunikace od prvního momentu, kdy se oběť se svou zkušeností svěří.**

Většina lidí si však jako oběť sexuálního násilí představí smutnou, uplakanou a pasivní dívku. Pokud se setkají

s někým, kdo do této stereotypní představy nezapadá, a to at už svými projevy a reakcemi na prožité trauma, anebo vzhledem, věkem či jinými charakteristikami, mají tendenci zpochybnit, že je tato osoba opravdu obětí sexuálního násilí.

Video tyto stereotypní představy boří a ukazuje různé emoce a projevy chování obětí sexuálního násilí v reakci na trauma.

Na sexuální násilí a další traumata reaguje opravdu každý různě někdo v reakci na prožité trauma pláče, křičí nebo se směje, mlčí nebo naopak mluví hodně, prožitek popisuje velmi přesně a strukturovaně nebo si naopak některé detaily vůbec nepamatuje. U všech těchto i dalších variant se ale jedná o normální reakce na nenormální situaci, kterou sexuální násilí je.

Video můžete shlédnout na našem YouTube kanálu.

KDO JE KDO – TÝM PROFEM

Tým odbornic a odborníků je pro fungování proFem a poskytování poradenství a podpory obětem domácího násilí a genderově motivovaného násilí klíčový. Bez našich sociálních pracovníc, právniček a právníků, terapeutek a vedení organizace bychom nebyli schopni naše služby poskytovat. V této rubrice proto vždy najdete medailonek jedné členky nebo člena týmu, abychom vám náš skvělý tým blíže představili. Dnes bychom vás rádi seznámili s naším dlouholetým spolupracujícím advokátem Davidem Oplatkem.

David Oplatek

V roce 2006 absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Poté pracoval a spolupracoval v několika neziskových organizacích se zaměřením na lidská práva (Iuridicum Remedium, In Iustitia). Samostatným advokátem je od roku 2015, ve své soukromé praxi se zaměřuje zejména na oblast trestního a rodinného práva. Právní pomoc obětem trestné činnosti však posky-

tuje již od roku 2010. Od roku 2015 spolupracuje s proFem, kde se věnuje přímé práci s klientkami, vzdělávání odborných profesí v oblasti právních aspektů domácího a sexuálního násilí a publikační činnosti. Kromě hájení práv našich klientů v rámci trestního řízení, se věnuje i akademické činnosti a osvětě na poli práv zvláště zranitelných obětí trestných činů. Je spoluautorem publikace Vraždy v kontextu domácího násilí (Voňková, Oplatek, 2015) a lektorem akreditovaných kurzů: Odškodňování obětí trestné činnosti a poskytování peněžité pomoci státem, Zákon o obětech trestné činnosti a Trestní řízení v kontextu domácího násilí, které jsou určeny zejména sociálním pracovníkům a dalším pomáhajícím odborníkům. Rovněž se aktivně účastní odborných seminářů a mezinárodních konferencí.

PROFEM
— PRÁVO
— POMOC

www.profem.cz

FB: profem.o.p.s

Instagram: profem_o.p.s_

Vaše právo, ročník IV, č. 1
vychází v dubnu 2020

Zpravodaj organizace proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o. p. s.

Zpravodaj vychází čtyřikrát ročně

Ke stažení na <https://www.profem.cz/cs/vydali-jsme/zpravodaj>

Redakce: Eva Michálková, Simona Šimíčková, Dana Pokorná, Jitka Poláková, Iva Peterková

Fotografie: pixabay.com, unsplash.com, Wikipedie, ilustrace na s. 12: Denizcan Yuzgul a studio Eallin

Grafická úprava a sazba: Jana Štěpánová, RedGreenBlue

Objednávky přijímáme na: administrativa@profem.cz

Zpravodaj je podporován Ministerstvem spravedlnosti.